

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

๑. อุบาลิกาเห็นภิกษุแต่ละรูปเท่านั้นเดินมาจากสถานที่แต่ละแห่ง จึงคิดว่า พระผู้เป็นเจ้าของเรานับแต่เราจักทำความทะเลาะกะกันและกันแล้ว ดังนี้แล้ว ใหว่ภิกษุสงฆ์ถามว่า ท่านผู้เจริญท่านทั้งหลายได้กระทำความทะเลาะกันหรือ ? ๑ ภิกษุทั้งหลายตอบว่า พวกอาตมาหาได้ทำความทะเลาะกันไม่ มหาอุบาลิกา ๑ ท่านผู้เจริญ ถ้าพวกท่านไม่มีความทะเลาะกัน เมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไร พวกท่านเมื่อมาสู่เรือนของโยม มาพร้อมกันทั้งหมดอย่างไร พวกท่านไม่มาอย่างนั้น มาทีละรูปเท่านั้นจากสถานที่แต่ละแห่ง ๑ มหาอุบาลิกา พวกอาตมา นั่งบำเพ็ญสมณธรรม ในที่แต่ละแห่ง ๑ พ่อคุณทั้งหลาย ชื่อว่าสมณธรรมนี้ คืออะไร ๑ มหาอุบาลิกา พวกอาตมาทำการสาธยายอาการ ๓๒ และเริ่มตั้งความสิ้นไปความเสื่อมไปในอรรถภาพอยู่ ๑ ท่านผู้เจริญ ก็ทำการสาธยายอาการ ๓๒ และเริ่มตั้งความสิ้นไปและความเสื่อมไปในอรรถภาพ ย่อมสมควรแก่พวกพระคุณเจ้าเท่านั้น หรือย่อมสมควรแก่พวกโยมด้วยเล่า ๑ มหาอุบาลิกา ธรรมนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้ามิได้ทรงห้ามแก่ใคร ๆ ๑ ถ้าอย่างนั้น ขอพวกท่าน จงให้อาการ ๓๒ และ ขอจงบอกการเริ่มตั้งความสิ้นไปและความเสื่อมไปในอรรถภาพ แม้แก่โยมบ้างเถิด ๑ ภิกษุทั้งหลายกล่าวว่า ถ้าอย่างนั้น คุณโยม จงเรียนเถิด มหาอุบาลิกา ดังนี้แล้ว ใหว่มหาอุบาลิกาเรียนสมณธรรมทั้งหมด ๑ จำเดิมแต่นั้น มหาอุบาลิกานั้น ก็ได้ทำการสาธยายอาการ ๓๒ เริ่มตั้งความสิ้นไปและความเสื่อมไปในตน ได้บรรลุมรรค ๓ และ ผล ๓ ก่อนกว่าภิกษุเหล่านั้นทีเดียว ๑ อนึ่ง ปฏิสัมภิตา ๔ และโลกียอภิญญา ได้มาถึงแก่มหาอุบาลิกานั้น โดยมรรคนั้นเอง ๑

๒. ลำดับนั้น พระราชาตรัสถามชาววานั้นว่า เพราะเหตุไร เจ้าจึงกล่าวอย่างนั้น ๑ ฝ่าย ชาววานั้นก็กราบทูลว่า ข้าแต่สมมติเทพ ข้าพระองค์ไม่ใช่โจร แล้วกราบทูลความเป็นไปนั้นทั้งหมดแก่พระราชา จำเดิมแต่กาลที่ตนออกไปเพื่อต้องการจะไถนา ๑ พระราชาทรงสดับถ้อยคำของชาววานั้นแล้ว ตรัสว่า พะนาย ชาววานานี้ อ่างเอาพระบรมศาสดาผู้เป็นบุคคลเลิศในโลก เป็นพยาน เราจะยกโทษแก่ชาววานี้ ยังไม่สมควร เราจักรู้สิ่งที่จะต้องทำในเรื่องนี้ ดังนี้แล้ว มรณพชาววานั้นไปยังสำนักพระบรมศาสดาในเวลาเย็น กราบทูลถามพระบรมศาสดาว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ได้เสด็จไปสู่ที่ไถนาของชาววานั้นพร้อมกับพระอานนทเถระแลหรือ ๑ ขอถวายพระพร มหาบพิตร ๑ พระองค์ทอดพระเนตรเห็นอะไรในที่นั้น ๑ อังคารพญ์ หนึ่งพัน มหาบพิตร ๑ ทอดพระเนตรเห็นแล้ว ได้ตรัสอะไร ๑ คำชื่อนี้ มหาบพิตร ๑ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าชายคนนี้จะจักไม่ได้ทำการอ้างบุคคลผู้เช่นกับพระองค์แล้วไซ้ร้ เขาจักไม่ได้ชีวิต แต่เขากล่าวถ้อยคำที่พระองค์ตรัสแล้ว จึงได้ชีวิต ๑ พระบรมศาสดาทรงสดับพระราชดำรัสนั้นแล้ว ตรัสว่า ขอถวายพระพร มหาบพิตร แม้อาตมากล่าวถ้อยคำมีประมาณเท่านี้เท่านั้นเองแล้วก็ไป ความเดือดร้อนในภายหลัง ย่อมมี เพราะกระทำความผิด กรรมนั้นกรรมดาบัณชิตไม่พึงกระทำ เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

บุคคลกระทำความผิดแล้ว ย่อมเดือดร้อนในภายหลัง
บุคคลมีหน้าซุ่มด้วยน้ำตา ร้องให้อยู่ เสวยผลของ
กรรมใด กรรมนั้น บุคคลกระทำแล้ว ไม่ดีเลย ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อุปาสิกา เอเกกฏจานโต เอกเมกเมว อาคจจนฺตํ ทิสฺวา มม ปุตุเตหิ
 อญฺญมญฺญํ กลโห กโต ภวิสฺสตีติ จินฺตเตตฺวา ภิกฺขุสงฺฆํ วนฺทิตฺวา ปุจฺฉิ กลหํ นุ โข
 ฆนฺเต กริตฺถาติ ฯ น กโรม มหาอุปาสิเกติ ฯ สเจ โว ฆนฺเต กลโห นตฺถิ อถ
 กสฺมา ยถา อมฺหากํ เคหํ อาคจจนฺตา สพฺเพ เอกโต อาคจฺฉถ เอวํ อนาคนฺตฺวา
 เอเกกฏจานโต เอเกกา ว อาคตาติ ฯ มหาอุปาสิเก เอเกกสมฺมึ จาเน นิสฺสิตฺวา
 สมณธมฺมํ กริมฺหาติ ฯ โก เอส ตาตา สมณธมฺโม นามาติ ฯ ทฺวตฺตีสากาเร
 กโรม อตฺตภาเว ขยวํ ปฏฺจเปม มหาอุปาสิเกติ ฯ กิ ปน ฆนฺเต ทฺวตฺตีสากาเร
 สชฺฌายํ กาทุํ อตฺตภาเว จ ขยวํ ปฏฺจเปตุํ ตุมฺหากเมว วฏฺฏติ อุทาหุ อมฺหากํปิตฺติ ฯ
 กสฺสจฺจิ ภควตา อวาริตฺโต เอส ธมฺโม มหาอุปาสิเกติ ฯ เตนฺหิ มยฺหํปิ ทฺวตฺตีสากาเร
 เทถ อตฺตภาเว จ ขยวํ ปฏฺจปนํ อัจฺจิชฺชาติ ฯ เตนฺหิ อุคฺคณฺห มหาอุปาสิเกติ
 สพฺพํ อุคฺคณฺหาเปสุํ ฯ สา ตโต ปฏฺจาย ทฺวตฺตีสากาเร สชฺฌายํ กตฺวา อตฺตนิ
 ขยวํ ปฏฺจเปตฺวา เตหิ ภิกฺขุหิ ปุเรตฺรเมว ตโย มคฺเค ตีณิ จ ผลานิ ปาปุณฺนิ ฯ
 มคฺเคเนว จสฺสา จตฺสโส ปฏฺิสสมฺภิทา โลกิยอภิญฺเฐว จ อาคมฺิสฺสุ ฯ **(ธมฺมปทฺฏจกถาย**
ทฺติโย ภาโค/หน้า ๑๒๐ -๑๒๑)

๒. อถ นํ ราชา กสฺมา เอวํ กเถสฺสิตฺติ ปุจฺฉิ ฯ โสปี นานํ เทว จโรโรติ วตฺวา
 กสนฺตถาย นิกฺขนฺตกาลโต ปฏฺจาย สพฺพํ ตํ ปวตฺตึ รมฺโถ อัจฺจิชฺชิ ฯ ราชา ตสฺส กถํ
 สุตฺวา อยํ ภณฺเ โลเก อคฺคปฺคคฺลํ สตฺถารํ สกฺขี อปฺทิสฺสติ น ยุตฺตํ เอตฺสฺส โทสํ อาโร-
 เปตุํ อหเมตฺถ กตฺตพฺพํ ชานิสฺสสามิตฺติ ตํ อาทาย สายณฺหสมเย สตฺถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา
 สตฺถารํ ปุจฺฉิ ภควา กจฺจิ ตุมฺเห อานนฺทตฺเถเรณ สทฺธี เอตฺสฺส กสฺกสฺส กสนฺนฺจานํ
 คตาติ ฯ อาม มหาราชาติ ฯ กิ โว ตตฺถ ทิฏฺฐจฺนฺติ ฯ สหสฺสตฺถวิกา มหาราชาติ ฯ

ทิสฺวา กิ อโวจฺตุถาติ ฯ อิํ นาม มหาราชาติ ฯ ภาเนตฺ สจายํ ปุริโส ตุมหาทิสํ
 อปทิสํ นากริสฺส น ชีวิทํ ลภิสฺส ตุมเหติ ปน กถิตกถํ กเถตฺวา เตน ชีวิทํ
 ลทฺชนฺติ ฯ ตํ สุตฺวา อาม มหาราช อหฺมปี เอตฺตกเมว วตฺวา คโต ปณฺทิตฺเตน นาม
 ยํ กมฺมํ กตฺวา ปจฺฉานฺตุปฺปี โหติ น ตํ กตฺตพฺพนฺติ วตฺวา อหฺสนฺธี อฆฺเฏตฺวา ฐมฺมํ
 เทเสนฺโต อิมํ คาถมาห

น ตํ กมฺมํ กตํ สาธุ
 ยสฺส อสฺสุมฺโข โรหํ

ยํ กตฺวา อนฺตฺตปฺปติ
 วิปากํ ปฏฺิเสวตีติ ฯ

(ธมฺมปทฺฐกถาย ตติโย ภาโค/หน้า ๑๓๓)